

מדד השלום - יולי 2012 פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

על רקע הוויכוח הלוהט בסוגיית תקיפה אפשרית של ישראל באיראן, המתנהל לאחרונה בזירות רבות בישראל ומחוצה לה, החלטנו להקדיש הפעם את סקר "מדד שלום" לנושא, כדי לבחון כיצד משתלב הציבור היהודי בישראל בדיון סוגיה זו.¹

- **סומכים יותר על הדרג הבטחוני מאשר על הדרג המדיני.** נתוני הסקר הנוכחי מורים בבירור שהציבור (57%) סומך יותר על שיקול הדעת של ראשי מערכת הביטחון, כולל הרמטכ"ל וראשי המוסד והשב"כ - שלפחות על-פי הדיווחים בתקשורת מתנגדים כיום לתקיפה באיראן - מאשר על ראש הממשלה ושר הביטחון (28%), התומכים - לפי המדווח - במתקפה צבאית בטרם תגיע איראן ליכולת גרעינית. ההבדלים בסוגיה זו על-פי הגדרה עצמית בתחום המדיני-בטחוני היא אדירה: הימין פחות או יותר מחולק בין 40% המאמינים יותר לדרג המדיני ו-43% יותר לדרג הבטחוני. לעומת זאת, במרכז 17% מאמינים יותר לדרג המדיני ואילו 71% יותר לדרג הבטחוני. בשמאל רק 8% מאמינים יותר לדרג המדיני ואילו 86% (!) בוטחים יותר בדרג הבטחוני.
- **הרוב סוברים שאין לתקוף באיראן ללא שיתוף פעולה עם ארה"ב.** עמדת הציבור בשאלה זו היא חד-משמעית: 61% סוברים שישראל אינה צריכה לתקוף בלי שיתוף פעולה אמריקני. ההבדלים בעניין זה בין המחנות הפוליטיים הם גדולים: בעוד שבקרב מי שהגדירו עצמם שמאל מדיני-בטחוני 82% מתנגדים, הרי שבקרב מי שהגדירו עצמם מרכז מתנגדים 67.5%, ובקרב הימין 51% בלבד. ההסבר לעמדה זו נעוץ, לפחות בחלקו, בהבדלי ההערכות של סיכויי ההצלחה למתקפה בלי או עם שיתוף פעולה בין ישראל לארה"ב. הערכה רווחת (54.5%) היא כי נמוכים הסיכויים שתקיפה ללא שיתוף פעולה עם האמריקנים תצליח לעצור לזמן משמעותי את ההצטיידות של איראן בנשק גרעיני. לעומת זאת, כאשר מדובר בתקיפת איראן בשיתוף פעולה עם ארה"ב, סיכויי ההצלחה לעצור את ההצטיידות שלה נוסקים בעיני הציבור ל-76%!
- **הכרזות נתניהו וברק באשר לתקיפה אינן משקפות כוונה אמיתית אלא נועדו להפעיל לחץ על ארה"ב.** מסתבר שהציבור מפקפק אם שני המנהיגים מתכוונים באמת למה שהם אומרים בעניין הכורח במתקפה על איראן: 57% מאמינים שהכרזותיהם ששראל תתקוף את איראן בעצמה הן מניפולציה שנועדה ללחוץ על האמריקנים לפעול נגד איראן ביתר תקיפות, ורק 30% מאמינים כי ההכרזות משקפות כוונה אמיתית לתקוף אפילו לבד. שיעור הסוברים שמדובר בניסיון מניפולציה של ברק ונתניהו שמטרתו ללחוץ על האמריקנים הוא גבוה במיוחד במרכז (68%) לעומת 54% בשמאל ו-50% בימין.
- **הרוב סבור שהסיכוי למתקפה ישראלית ללא ארה"ב – נמוך.** על רקע כל זאת, ניתן להבין מדוע הרוב (56%) סוברים כי הסיכוי שישראל תיזום ותצא בקרוב למתקפה על איראן גם ללא שיתוף פעולה עם ארה"ב הוא נמוך. הערכת המחנות הפוליטיים השונים בעניין זה נבדלות במעט

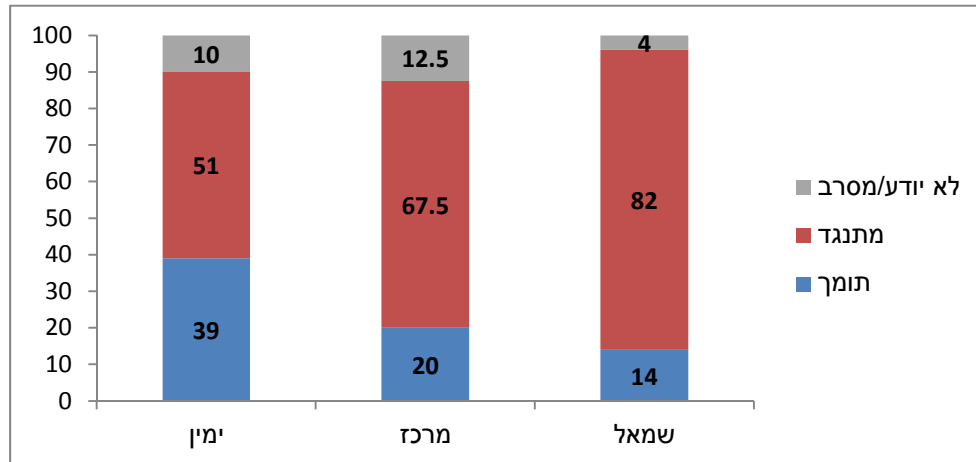
¹ כיוון שהסקר בוצע בתקופת הרמדאן לא ניתן היה לראיין הפעם את אזרחי ישראל הערבים.

– בעוד שבקרב מי שזיהו עצמם ימין מחצית (51%) סבורים כי הסיכוי נמוך, הרי שבקרב המרכז והשמאל גבוה יותר שיעור המעריכים כך את הסיכוי לתקיפה (64%-ו-61% בהתאמה).

- **מאמצי המערב עד כה לבלום את איראן אינם רציניים או כנים.** 56% סבורים שהמאמצים המוצהרים של מדינות המערב לבלום את יכולתה של איראן להגיע לנשק גרעיני אינם רציניים ואינם כנים. ההבדלים בעניין זה בין המחנות הפוליטיים השונים גדולים מאוד – בעוד שבשמאל יש רוב (55%) הסבורים כי מאמצי המערב הם כן רציניים וכנים, הרי שבמרכז ובימין רק מיעוט מעריכים כך (36%-ו-27% בהתאמה).
- **אי אפשר לסמוך על ההבטחה שנתן לאחרונה ליאון פאנטה, שר ההגנה האמריקני שלאיראן לא יהיה נשק גרעיני.** רוב גדול (70%) בציבור בדעה שישראל אינה יכולה לסמוך על הבטחתו של פאנטה כי ארה"ב תדאג לכך שלאיראן לא יהיה נשק גרעיני. ההבדל בנושא זה בין שלושת המחנות הפוליטיים הוא גדול מאוד: בעוד שהשמאל חלוק באמצע בין מי שסבורים שאפשר להאמין להבטחת פאנטה לבין מי שחושבים שאי אפשר להאמין לה (46%-ו-47% בהתאמה), הרי שבמרכז יש רוב (52%) למי שחושבים שאין להאמין ואילו בימין מדובר ברוב עצום הסבורים כך (82%).
- **שיעור גבוה יותר סומכים על מועמד הרפובליקנים מיט רומני שידאג לאינטרסים של ישראל מאשר על הנשיא האמריקני המכהן ברק אובמה.** התייחסות להבטחה של פאנטה קשורה אל-נכון לעמדות הציבור בשאלה איזה משני המועמדים לנשיאות ארה"ב טוב יותר לישראל מבחינת החשיבות שהוא מייחס להגנה על האינטרסים הלאומיים שלה. לעומת 40% בכלל הציבור הסומכים יותר על המועמד הרפובליקני, מיט רומני, 19% בלבד סבורים כך ביחס לאובמה. לשאר אין דעה חד-משמעית בנושא. פילוח לפי מחנות פוליטיים מדיניים-בטחוניים הראה כי בשמאל: 37% מעריכים כי אובמה טוב יותר לישראל, 17% שרומני ידאג טוב יותר לאינטרסים שלה ו-14% אינם רואים הבדלים של ממש בין השני האישים. במרכז רק 20% רואים באובמה כמי שדואג יותר לאינטרסים של ישראל, 39% ברומני ו-14.5% אינם רואים ביניהם הבדל. לעומת זאת בימין 13% סבורים כי אובמה ידאג יותר לישראל, 52% סבורים כך לגבי רומני ו-8% מעריכים כי שניהם ידאגו לישראל באותה מידה.
- **ישראל צריכה להשלים עם כך שכנראה אי-אפשר יהיה למנוע מאיראן להתגרען ועליה לבנות אסטרטגיה המניחה שהיא אינה המעצמה הגרעינית היחידה באזור.** מה ניתן אפוא לעשות אם, מצד אחד, ישראל אינה יכולה להרשות לעצמה לתקוף את איראן בעצמה, ומצד שני שהיא אינה יכולה לסמוך על ההבטחות של ארצות המערב, כולל ארה"ב? המסקנה של רוב הציבור (60%) היא שישראל צריכה להשלים עם כך שכנראה אי-אפשר יהיה למנוע מאיראן מלהצטייד בנשק גרעיני ובמקביל לפתח לעצמה אסטרטגיה ביטחונית חדשה, בהתבסס על ההנחה שהיא אינה המעצמה הגרעינית היחידה באזור. מפתיע במידת מה למצוא כי הערכה זו משותפת לשלושת המחנות הפוליטיים המדיניים-בטחוניים, אם כי במידות משתנות: בשמאל 70% מסכימים עם כך שישראל צריכה להשלים עם העובדה שהיא לא תהיה המעצמה הגרעינית היחידה באזור ולהתנהל בהתאם, וכך גם 61.5% ממי שמיקמו עצמם במרכז ו-53% ממי שמיקמו עצמם בימין.

ככלל, הממצאים משתלבים לתמונה על פיה הציבור נוטה להיות מפוכח ביחס לסוגיה האיראנית, מעדיף שישראל תכלכל צעדיה בזהירות ולא תכה כברק.

תרשים החודש: האם אתה תומך או לא תומך במתקפה של ישראל על איראן ללא שיתוף פעולה עם ארה"ב? (באחוזים)



מדד המשא ומתן – מדגם יהודים: 43.5

מדד השלום נערך בחסות [תכנית אוונס לגישור ופתרון סכסוכים](#) (אוניברסיטת תל אביב) ושל [המכון הישראלי לדמוקרטיה](#). הסקר בוצע בטלפון בתאריכים 7-8 באוגוסט על ידי מכון "דחף". השתתפו בו החודש 516 מרואיינים שהם מדגם מייצג של האוכלוסייה הבוגרת בישראל. טעות המדידה למדגם בגודל זה היא 4.5%. עיבודים סטטיסטיים: גב' יסמין אלקלעי.